

סיפורי

מעשיות גליון

לשלחן השבת

פרשת
בלק (בחז"ל חקת)
י' תמוז שנת
ה'תשפ"ב
שנה 3, גליון 22
(74)

יציאת מצרים על ידי מוסדות היכל הקודש הרמב"ם

דברים שאין להם שום קשר אליהם, אם אחד ידבר מדברים מעניינים ודיבורים גבוהים, מכסא, מאריות זהב ומנמרים של ברזל, דובים שרוקדים ואוויזים שמעופפים אז הוא מעניין וחשוב, אבל מה שבן המלך הראה להם מקודם, שהוא לימד דרך איך לעבור את הגן מבלי להיות רדוף מאף אחד, זה עוד לא מעניין. וכי מה לכל הדברים האלו ולך? הצדיק הרי הראה לך דרך איך לחיות, הוא נתן לך דרך ללמוד, דרך להתפלל, זה הרי יותר מהכל!

עד שם הכל מסודר אצלך?...

יש מכתב בשאלות ותשובות ברסלב (חלק ב' סימן רכג) שאחד שואל את מוהרא"ש זכרונו לברכה, היות שהיום העולם כל כך מתקדם ויכולים לדעת הכל, אז הוא רוצה לדעת איפה זה 'נהר סמבטיון', עונה לו מוהרא"ש: "עד שם הכל כבר מסודר אצלך?..." אנשים אוהבים רק פילוסופיה, רוצים לדעת 'איפה הרי החושך' ו'נהר סמבטיון', אבל מוהרא"ש לימד אותנו, מה אכפת לי איפה הרי החושך? מה אכפת לי איפה נמצא 'נהר סמבטיון'? מה משנים כל הדברים האלו לחיים שלי? העיקר הוא שתיזהר ש'הרי החשך' לא יהיו במח שלך, שאצלך לא יהיה חושך, גם תיזהר שהסמבטיון לא יהיה בבית שלך, שבבית שלך לא יעופו אבנים...

פתאום הם החלו להקשיב לו...

אבל כך הם בני אדם, אם הוא יכול להסתדר עם אשתו והילדים זה לא מעניין, רק דרכים כבושות, פילוסופיה על דברים שקורים בעולם - זה מעניין ואת זה אנשים קונים. מעניין שאותו דבר רואים במעשה הבא, המעשה של הבעל תפילה, שהבעל תפילה היה מדבר עם אנשים מ'תכלית', שעיקר התכלית זה רק לעבוד את השם יתברך, תורה, תפילה ומעשים טובים זה תכלית, תפילה זה תכלית, לדבר להשם יתברך זה תכלית, להודות להשם יתברך זה תכלית, להתוודות להשם יתברך זה תכלית, וכסף זה שטות, אבל להם היה תכלית אחרת, התכלית שלהם היתה כסף, אצלם הכל הסתובב סביב השאלה: "בא נדבר תכלית, איפה אפשר לעשות כמה דולרים?" "איפה שווה להשקיע?" איפה שווה לקנות?" לכן האנשים האלו לא הקשיבו לו, עד שהוא אמר להם שהוא היה אצל מלך שהיה לו כעין יד עם חמש אצבעות, עם כל הקימוטים והחריצים שיש ביד, ועל ידי החריצים יכולים לראות כל מה שנעשה בכל העולם וכו', פתאום הם התחילו להקשיב לו. כל עוד שהוא דיבר אתם מתורה ותפילה אז הוא לא היה שווה כלום בעיניהם,

שבת קודש פרשת ויקהל, שבת שקלים, מברכים הודש אדר שני, שנת תשפ"ב לפרט קטן, ראש הישיבה שליט"א שהיה בקרית ברסלב - ליבערטי יע"א. בבוקר לאחר התפילה ב'קידושא רבא' ראש הישיבה שליט"א המשיך את שיעורו בספר הקדוש 'ספורי מעשיות', מעשה יא, מבן מלך וכן שפחה שנתחלפו.

תקציר

בן המלך האמיתי הגיע למדינה שבעבר קראו לה "המדינה הטפשית והמלכות החכמה", ולא רצו להכניסו רק אם יחזיר למדינה את שמה. אז הוא אמר להם, שהוא מוכן לקבל זאת על עצמו, אמרו לו השרים שהולכים לנסות אותו אם הוא באמת כזה חכם גדול, היות שיש במדינה גן שאף אחד לא יכול להיכנס לשם, ואם יכול להיכנס לשם - יתנו לו את המלוכה. בן המלך האמיתי הוכיח את זה, הוא נכנס לגן ההוא ויצא בשלום.

מספר רבינו ז"ל:

אָמְרוּ לוֹ הַשָּׂרִים: אֶת-עַל-פִּי-כֶּן, אֶת-עַל-פִּי שְׂרָאֵינוּ מִמֶּךָ דָּבָר בְּזָה, אֶת-עַל-פִּי-כֶּן בְּשִׁבִיל דְּבָר אֶחָד אֵין רְאוּי לְתַן לְךָ הַמְּלוּכָה; נִנְסָה אוֹתָךְ עוֹד בְּדָבָר אֶחָד. אָמְרוּ לוֹ: הֵיזַת שִׂישׁ כְּאֵן כֶּסֶף מִהַמֶּלֶךְ שְׁהִיָּה, וְהַכֶּסֶף גְּבוּה מְאֹד, וְאֶעֱלֶה הַכֶּסֶף עוֹמְדִים כֹּל מִינֵי חַיּוֹת וְעוֹפּוֹת שֶׁל עֵץ (הֵינּוּ שֶׁהֵם חֲתוּכִים וּמְתַקְנִים מִן עֵץ, בְּלִע"ז: אוֹיִסְגְּשִׁינִצֵּט), וְלִפְנֵי הַכֶּסֶף עוֹמֵד מִטָּה, וְאֶעֱלֶה הַמִּטָּה עוֹמֵד שְׁלֶחַן, וְעַל הַשְּׁלֶחַן עוֹמֵד מְנוּרָה, וּמִן הַכֶּסֶף יוֹצְאִים הָרִכִּים כְּבוֹשִׁים (שְׁקוּרִין גְּשְׁלֵאֲנִיעֵי וְעֵינִין), וְהַדְּרָכִים הֵם כְּנֻיִים כְּבִנְיָן חוֹמָה (הֵינּוּ גִימּוּאִירְטִי וְעֵינִין), וְאֵלּוּ הַדְּרָכִים יוֹצְאִים מִן הַכֶּסֶף לְכָל צַד, וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ כֹּלֵל מִה עֵינֵן הַכֶּסֶף הַזֶּה עִם הַדְּרָכִים הַלֵּלוּ, וְאֵלּוּ הַדְּרָכִים, כִּשְׁהֵם יוֹצְאִים וּמְתַפְשְׁטִים לְחֶלֶן אֵיזָה שְׁעוֹר, עוֹמֵד שֶׁם אֲרִיָּה שֶׁל זָהָב, וְאִם יֵלֶךְ וְיִתְקַרֵּב אֶצְלוֹ אֵיזָה אָדָם, אֵזִי יִפְתַּח אֶת פִּיו וְיִבְלַעְנּוּ וְלַחֲלֹן מִן אוֹתוֹ הָאֲרִיָּה מְתַפְשֵׁט הַדְּרָךְ עוֹד לְחֶלֶן יוֹתֵר, וְכֵן בְּשָׂאֵר הַדְּרָכִים, הַיּוֹצְאִים מִן הַכֶּסֶף, הֵינּוּ שְׁנֵם הַדְּרָךְ הַשְּׁנַי, הַיּוֹצְאֵי מִן הַכֶּסֶף לְצַד אַחֵר, הוּא גַם-כֵּן כֵּן כְּשִׁמְתַפְשֵׁט וְנִמְשֵׁךְ הַדְּרָךְ אֵיזָה שְׁעוֹר, עוֹמֵד שֶׁם מִיִּן חֵיה אַחֵר, כְּגוֹן לְבַיִּא שֶׁל מִינֵי מְתֻכּוֹת, וְשֵׁם גַם-כֵּן אֵי-אֶפְשֵׁר לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו כְּנ"ל, וְלַחֲלֹן מְתַפְשֵׁט הַדְּרָךְ יוֹתֵר, וְכֵן בְּשָׂאֵר הַדְּרָכִים. וְאֵלּוּ הַדְּרָכִים הֵם מְתַפְשְׁטִים וְהוֹלְכִים כְּכֹל הַמְּדִינָה כְּלָה, וְאֵין שׁוֹם אָדָם יוֹדֵעַ עֵינֵן הַכֶּסֶף הַנ"ל עִם כָּל הַדְּרָכִים הַנ"ל עִם הַדְּרָכִים הַנ"ל; עַל כֵּן תִּתְנַסֶּה בְּזָה, אִם תּוּכַל לִידַע עֵינֵן הַכֶּסֶף עִם כָּל הַנ"ל.

מה לכל הדברים הללו ולך?

מאד מעניין איך טבעם של בני אדם, בני אדם אוהבים מאד

פשוט לתת לו קצת חיזוק

בן המלך האמתי הבין שעם הדבר הקטן הזה הכל מסתדר, צריכים לתת חיזוק ליהודי - ואז הוא מתחיל לשיר להקב"ה. והיהודי שצריכים לחזק אותו, לא חייב דוקא להיות אדם זר, זה יכול להיות הבן אדם בעצמו, שיחזק את עצמו, או את אחיו, או את הילדים שלו. תגיד: "השם מחכה לשמוע את הקול שלך", "השם רוצה שתדבר אליו", זה כל הסוד איך אפשר לגרום שהשושנה שוב תתחיל לשיר ולהודות להשם.

להתפלל מנחה, ערבית

אברך אומר לי: "שראש הישיבה ידבר יותר על להתפלל מנחה, מעריב, כי שחרית אני עדיין מתפלל, אבל מנחה, מעריב" - על זה אני צריך חיזוק, למה אתה לא מגיע לבית הכנסת להתפלל שחרית, מנחה ומעריב? כי אתה חושב: 'המנחה שלי לא נצרכת עכשיו בשמים?' ואותו דבר הוא עם לימוד התורה, למה אתה לא לומד? כי אתה שבור בעצמך.

הוא לא מגלה לאף אחד את הסוד

יכולים להיות אברך חסידי, לבוש בשטריימל, ואפילו לדעת בדיוק האם אחזו מלומר משניות, האם אחזו מברסלב, לדעת בבירור שברסלב זה לא מיועד בשבילי, זה מיועד רק לחלשים... אבל הוא לא מגלה לאף אחד את הסוד שהוא לא מתפלל מנחה, הוא לא מתפלל מעריב, למה אתה לא מתפלל מנחה? תבוא לבית הכנסת להתפלל מנחה, השם מחכה לתפילת מנחה שלך!

הסוגיא של פניות

אבל השושנה מונחת על הריצפה, אמרו לו: "אתה צריך לדעת, אסור להחזיק מעצמו"... כמו שהולך בישיבות הסוגיא של פניות, מיד כשהבחור מתחיל להתפלל מיד שוברים אותו: "התפילה שלך לא שווה כלום זה עם פניות"... נו, אם התפילה שלי לא שווה כלום, המנחה שלי היא לא מנחה, והמעריב שלי הוא לא מעריב, למה שאני עדיין יתפלל?! בתלמוד תורה אף אחד לא אמר לו: "אתה שווה".

אתה כן שווה

זה צריכים המחנכים לדעת, צריך לתת כל הזמן לתלמידים מילים טובות: "אתה כן שווה", "אתה כן שווה", כי כשזה מגיע להקב"ה צריך האדם להחזיק מעצמו, ביודעו שמעשיו מאוד חשובים ויקרים בעיני השם יתברך.

שובו בנים שובבים חוץ מאחר

למדנו השבוע בגמרא דבר מעניין (חגיגה טו.), התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס היה תלמיד של 'אחר', שהיה תנא ועזב את דרך היהדות, הגמרא אומרת (שם): שרבי מאיר אכל את התמר והשאיר את הגרעין, דהיינו, שהוא הבין איך להוציא רק את החלקים הטובים של רבו, ולא את החלקים הרעים. ורבי מאיר רצה מאוד שרבו יחזור אל השם יתברך. מספרת הגמרא, פעם אחת בשבת, הלך רבי מאיר בדרך, ובאמצע רואה את רבו מגיע כשהוא רוכב על חמור, בשפה של היום זה נקרא לנהוג ברכב בשבת קודש! והם דיברו בלימוד. ככה הם המשיכו ללכת ביחד עד שהגיעו לסוף של 'תחום שבת', נענה אחר לרבי מאיר: "אתה כבר לא יכול ללכת הלאה, כי אתה 'שומר שבת' ופה נגמר התחום", ורבי מאיר התחנן לרבו: "רבי, אולי בכל זאת הרבי יחזור להשם יתברך", ענה לו אחר: "שמעתי בת קול מכרזת מן השמים 'שובו בנים שובבים חוץ מאחר', כל אחד יכול לחזור בתשובה - חוץ ממני".

כי זה דברים פשוטים... אבל אם הוא מתחיל לדבר דברי קבלה צמוקים, מדברים שלא קשורים אליהם כלל, אז הם התחילו להקשיב לו.

דבר יפה בבית

אבל ברוך השם שמצאנו את המקום הקדוש 'היכל הקודש', שמוהרא"ש נותן לנו את השכל לעבור את הגן ואף אחד לא ירדוף אותי, מוהרא"ש מלמד אותנו שהעולם לא שלי, מה אני צריך לדאוג בשביל העולם, מה אני צריך להסתכסך עם המשפחה שלי, הפוך, דבר יפה בבית, תכבד את ההורים שלך ואת ההורים של אשתך.

והראו לו הכפא, וראה, שהיא גבוהה מאד וכו'. והלך אצל הכפא והסתפל והתבונן, שזאת הכפא עשויה מן העץ של התכה הנ"ל (הינו הפלי הנ"ל, שנתן לו אדם היער, כנ"ל).

הוא התחיל לנגן ניגון

הכיסא היה עשוי מאותו העץ של הכלי שבן המלך האמיתי קיבל מהאדם של היער. כמו שרבינו מספר קודם שהכלי היה עשוי עם עלים מיוחדים וצבעים מיוחדים, שאם לוקחים את הכלי ושמים עליו כל בהמה שהיא או עוף הוא מתחיל מיד לנגן ניגון.

והסתפל וראה, שחסר מן הכפא למעלה איזה שושנה (הינו רייזילי), ואם היה להכפא זאת השושנה, היה לה הכח שיש להתכה הנ"ל (הינו הפלי הנ"ל, שנתן לה כח לנגן כשהיו מניחין אותה על איזה מין חיה או בהמה או עוף, כנ"ל). והסתפל יותר וראה, שזאת השושנה, שחסר למעלה מן הכפא, היא מנחת למטה בכפא, וצריכין לקח אותה משם ולהניחה למעלה, ואז יהיה להכפא הכח של התכה הנ"ל.

'השושנה'

בן המלך האמתי הבין, שאם יוציאו את השושנה מלמטה ויניחו אותה למעלה, יהיה לכסא את הכח של הכלי, וזה יתחיל לנגן. מוהרא"ש זכרונו לברכה מסביר (ספר נהרי אפרסמון) "השושנה" הכוונה לנשמת ישראל (עיי' זהר הקדמה א.); ורבינו אומר לנו פה, כל זמן שהאדם חושב שהוא למטה, ושהוא אינו כלום, הוא סובר שישנם צדיקים, והם עובדים את השם יתברך במדריגות גבוהות, אבל אני לא שווה כלום, - אז הוא איננו שר להשם יתברך.

איך לך אמונה בעצמך

רבי נתן זכרונו לברכה הגיע פעם לרבינו, ואמר לו רבינו אתה צריך שיהיה לך 'אמונה', ורבי נתן נבהל מאוד, מה הכוונה שאין לי אמונה?! ענה לו רבינו: "ואם יש לך אמונה, אין לך אמונה בעצמך", חוץ ממה שהאדם צריך להאמין בהשם יתברך, הוא צריך להאמין גם בעצמו, שהוא אהוב אצל השם, ושהשם יתברך שומע לתפילתו (שיחות הר"ן, סימן קמ).

הוא חושב שיש לו פה מלוכלך

כל יהודי מאמין שהשם יתברך הוא 'שומע תפלה' הוא מקשיב לתפילות של כולם, אז מדוע הוא לא מדבר אל השם? כי הוא חושב שיש לו פה מלוכלך, הוא מונח על הקרקע, בטח השם יתברך לא מקשיב לתפילתי, אבל כשמגביהים את השושנה, נותנים לו חיזוק, אומרים לו שהוא 'כן חשוב אצל השם יתברך', אזי הוא מתחיל לשיר אל השם, והוא זוכה למיטה שולחן ומגורה - שזה מרמז כל הדברים היפים.

דברי מוסר נוקבים בסעודה שלישית

למעשה רבי מאיר לא התיימש, והכניס אותו לבית המדרש, אבל באותם בתי כנסת דיברו בסעודה שלישית 'מוסר', הם דיברו דברים נוקבים בסעודה שלישית: "אתה כלום?!" "אתה כלום?!" בכל העיר לא היה אפילו בית כנסת אחד של ברסלב שיאמרו לכל הפחות מילה טובה אחת לאחר שהוא כן יכול לעשות תשובה. ואותו רב נעמד על פסוק אחד, ואמר שמפסוק זה רואים "שאי אפשר לעשות תשובה!" אומר אחר לרבי מאיר: "אתה רואה, זה מן השמים, אני נכנס לפה ואני שומע בדרשה שזהו זה, אני כבר לא יכול לחזור להשם יתברך", אומר לו רבי מאיר בא נגסה בבית המדרש אחר, הם נכנסו לבית המדרש השני, נעמד הרב שם על פסוק אחר (ירמיהו ב, כב): "כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך ברית נכתם עונך לפני נאם ה'", אפילו כשתרצה להתרחץ מהעבירות שלך תשאר מלוכלך, לא יעזור לך כלום!

"ינוקא" - רבנים צעירים

ככה הם הלכו מבית מדרש אחד לשני, ו'אחר' מחכה לשמוע לפחות מרב אחד שהוא 'כן', הוא עדיין יכול לתקן את מעשיו הרעים, אבל אף אחד לא דיבר כאלו דיבורים, כל הרבנים אמרו רק מוסר כהוגן. כמו שהגמרא קוראת להם: "ינוקא", הם היו רבנים צעירים, הם עדיין לא ידעו איך צריך לדבר עם אנשים, גם הם לא ידעו מה זה העולם, לכן הם לא דיברו דברי חיזוק.

כאלו דרשות אתה דורש?!

עד שהם הגיעו לבית המדרש האחרון, ואחר כל כך נשבר עד שלקח סכין וחתך את הרב לשלש עשרה חתיכות! [הבן איש חי (בן יהודיע, חגיגה טו): מבאר שהוא לא חתך את הרב, רק את הספר שהיה לו], הוא בכה: "כאלו דרשות אתה מוסר? אני מגיע לבית המדרש לשמוע שיעור, ובכל שיעור אומרים עוד פעם 'אתה לא!' 'אתה לא!' אתה לא יכול להגיד לי שאני כן?!" עד שהוא כבר לא חזר אל השם יתברך.

זאת התשובה

שאל אותי בחור, כל הפסוקים האלו שהם אמרו הרי הם פסוקים אמתיים, יוצא לכאורה שאי אפשר לעשות תשובה?!

התשובה היא, בוודאי אפשר לעשות תשובה, אין דבר כזה שיהודי לא יוכל לעשות תשובה, רק זאת התשובה, האדם צריך לעבור את הניסיון הזה שישמע שלא צריכים אותו, שיחשוב שהוא כבר אבוד - ובכל זאת הוא יעשה תשובה כל כך חזק ויאמר: 'זה לא מעניין אותי אם כן צריכים אותי, או לא צריכים אותי; אני לא עוזב את השם, אני לא בורח מהשם, אני הולך להגיע להתפלל שחרית, מנחה ומעריב, אני הולך לשמור שבת, אני הולך להניח תפילין'.

להתחנן להשם

כל שכן כשהאדם מדבר כמה מילים להשם, השם מקשיב לכל מילה שהוא אומר, לא משנה מי הוא, ולא משנה מה הוא עשה, ולא משנה מה הוא דיבר עם פיו, הקב"ה שומע את כל אחד. והרי כתוב בפסוקים האלו שאי אפשר לעשות תשובה? זה רק ניסיון להאדם, רוצים לראות אם תתן לעצמך ליפול, או שאתה הולך לחזור ולהתחנן אצל הקב"ה שיקבל אותך בחזרה.

דירה, רכב, עסק, ואישה

כאן הבין בן המלך, השושנה מונחת על הארץ, היהודי שבור בקרבו, הוא אוהז שהוא לא שווה כלום, יש לפניו חיים כל כך

יפים, מיטה, שלחן ומנורה, יש לו בית, רכב, עסק, ואשה, אבל הוא שוכב על הארץ, מוחלט אצלו 'אני כלום', בחושבו שאף אחד לא צריך אותו, לכן הוא לא שר להשם, וברגע שמרימים את השושנה, אומרים לו: "אתה כן", "השם מחכה שתדבר אליו", הוא כבר שר להשם.

מדינה לדעת להישבר...

אנשים חושבים 'זה דרגה לדעת לשבור את עצמו'... תפסיק כבר לשבור את עצמך, אתה כבר מספיק שבור! תתחזק, 'אני כן', 'ברוך השם שאני שומר שבת'; חכמינו זכרונום לברכה אומרים (שבת קיח:): "כל המשמר שבת כהלכתה אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו", מי ששומר שבת השם מוחל לו על כל העבירות, אפילו אם הוא ממש חוטא והוא עבד עבודה זרה רחמנא לצלן! אל תחפש לשבור את עצמך, שזה רק 'בחינה', אין הכוונה עלי. הכוונה לכל אחד, ברוך השם אני לא מעשן בשבת, אני לא גוסע ברכב בשבת, אין לי את הטלפון שלי בשבת, אז השם מוחל לי על כל העבירות.

אי אפשר להאמין רק בחצי

אחד שאל פעם חסיד ברסלב, איך יכול להיות שרבינו נותן 'תיקון הכללי' עבור תיקון הברית - רק עשרה מזמורי תהלים, איך יכול דבר כזה קטן לתקן פגם גדול כזה? ענה לו החסיד את ה'פגם' איך שהעבירה מחריבה כל כך הרבה עולמות אתה כן מבין?! להאמין רק בעבירה זה דבר קל, כי אדם יכול לשבור את עצמו מאוד בקלות, אבל אי אפשר להאמין רק בחצי, אם אתה מאמין ב'פגם' אתה גם צריך להאמין ב'תיקון', באותה דרך שה'עבירה' יכולה להחריב את כל אותם עולמות, ה'תיקון' יכול להחזיר על עומדם את כל העולמות.

הוא מתבייש לדבר על עצמו

כשמרימים את השושנה, האדם מתחיל לראות בעצמו טוב, אזי מתבטלים כל המחלוקות והמריבות, כי אדם שרב, עם שכן, עם חבר, עם מעביד, עם אבא, עם האישה, זאת אומרת שהוא פשוט עצבני על עצמו, אפשר להתבונן ולראות, כשאחד מתחיל לדבר דברים רעים על השני, אז הוא שבור בעצמו, הוא לא מרוצה מעצמו, ובאמת היה רוצה לדבר על עצמו, מרוב שהוא שבור, רק הוא לא יודע איך והוא מתבייש לדבר על עצמו, לכן הוא מדבר על השני...

להגיע לצדיק

כמו שרבינו אומר (לקוטי מוה"ר"ן חלק א, סימן יד), כשמתקיים "אין שלום בעצמי" (תהלים לח, ד), האדם בעצמו לא מרוצה עם עצמו, אז הוא רב עם אחרים. הוא תולה את האשמה באחרים, 'אני סובל בגלל אבי, אמי, חמי, חמותי, קרובי משפחה, האישה, העובדים, המעסיק, שכן וכן הלאה', אבל באמת זה בגלל שהוא שבור בעצמו, לכן צריכים להגיע לצדיק, ללמוד הספרים הקדושים של רבינו, שהוא ירים את השושנה, והכל יהיה יפה ונעים.

כִּי הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה, עִשָּׂה כָּל דְבַר בְּחִכְמָה, בְּאִפְסָן שְׁלֵא יִבִּין שׁוֹם אָדָם אֶת הָעֵינָיו, עַד שִׁיבֹא חֶכֶם מִפִּלֵּי, שִׁיבִין אֶת הַדְּבָר, וַיִּכַּל לְכַנֵּן לְחַחְלִיף וּלְסַדֵּר כָּל הַדְּבָרִים כְּרְאוּיָו.

וְכֵן הַמִּטָּה הַבֵּין, שֶׁצְרִיכִין לְנַתְקָה קֶצֶת מִן הַמְּקוֹם שֶׁעוֹמְדָת, וְכֵן הַשְּׁלָחַן, צְרִיכִין גַּם-כֵּן לְנַתְקוֹ קֶצֶת, לְשָׁנוֹת מְקוֹמוֹ קֶצֶת, וְכֵן הַמְּנוֹרָה, צְרִיכִין גַּם-כֵּן לְנַתְקָה קֶצֶת מִמְּקוֹמָהּ, וְכֵן הָעוֹפּוֹת וְהַחַיּוֹת, צְרִיכִין גַּם-כֵּן לְשָׁנוֹת פֶּלֶם מִמְּקוֹמָם לְקַח זֶה הָעוֹף

אז צריכים לחשוב: 'מי אני שאפגע בשני', 'אני לא ראוי לזה'.

שראש הישיבה יעשה זאת בעצמו

בשביל 'להגיד מוסר' - צריכים להיות ראוי, לא כל אחד יכול להגיד 'מוסר'. רבינו אומר (לקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן ח): "אף על פי שתוכחה הוא דבר גדול", אפילו שלהגיד מוסר הוא דבר כל כך גדול, "אף על פי כן לאו כל אדם ראוי להוכיח", - אבל לא כל אחד יכול לתת מוסר, כי אם הוא לא ראוי הוא יכול לקלקל, רק מי שיכול להגיד מוסר כמו שמשא רבינו אמר מוסר, הוא הכניס אהבה בבני ישראל, אחרי שהם חטאו בעגל אמר להם (גיטין לו): "עדיין חביבותא הוא גבון", השם עדיין אוהב אותכם. אפילו אם מישהו יגיע אליך ויאמר בשמו של הראש ישיבה ש"ראש הישיבה אמר שתגיד מוסר", שהראש ישיבה יעשה זאת בעצמו, מצוה כל כך קדושה של 'הוכח תוכיח' תשאיר לראש הישיבה לעשות...

מילה טובה כל אחד יכול לתת

אבל חיזוק - כל אחד רשאי לתת וכל אחד צריך לתת, פה לא נכנס 'מי אנכי?' וכי אני ראוי?! רבינו אומר בפירוש (לקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן מח): "שאלו היה אומר לו אחד, 'יהיה מי שיהיה בעת שעסק בעבודת השם בתחלתו, 'אחי, חזק ואחוז עצמך', הייתי רץ ומזדרז מאד בעבודתו יתברך, כי גם עליו עבר כל הנ"ל, ולא היה שומע שום התחזקות משום אדם", אם היה לי אחד, 'שיהיה מי שיהיה', שהיה אומר לי בשנות הנעורים, אחי חזק ואחוז עצמך, היה לי עוד יותר כח לעבוד את השי"ת, אבל לא היה לי מי שיאמר את זה. יוצא שמילה טובה כל אחד יכול לתת. 'תתחזק', 'אתה טוב', 'יש לך לב טוב', - כל אחד יכול לומר.

אפילו אם כן - אינני פוחד

מוהרא"ש פעם סיפר, שלפני המלחמה הגיע קבוצת בחורים מפולין לאומן וכשהתחילה המלחמה הם נתקעו באומן ללא אפשרות לחזור לפולין, (כמו שרואים היום במלחמה בין רוסיה לאוקראינה, שהגבולות נסגרו), ומכיון שלא היה להם איפה לגור אז הם התמקמו בקלויז. הם לא התנהגו כראוי, הם גשארו שם גם בלילות, ובלילות היו מגיעות לשם נשים וכו', אז השמש היה מגרש אותם, אך הבחורים לא הקשיבו לו, אז אחד צעק על אחד הבחורים, "אתה לא תצא מהגיהנום, ולא תיכנס לגן עדן!" ענה לו הבחור: "ישתבח שמו יתברך שאתה לא 'שומר הפתח' בגיהנום ובגן עדן, ואפילו אם כן אני לא מפחד ממך..."

אבל אל תשבור אותי!

מוהרא"ש מאוד נהנה מהתשובה של הבחור, מוהרא"ש היה מספר את זה בחיך ואמר שהבחור ענה לו טוב מאד, נכון שהבחור דיבר עם חצפה, ואותו אחד באמת צודק שלבחורים אסור להסתובב שם, אלא מאי? אתה באמת צודק, אבל אל תשבור אותי! אל תגיד לי שאני אבוד, אל תגיד לי שכבר אין לי מקום בגן עדן, את זה אף אחד לא יכול להגיד, ואם אתה כן יכול להגיד את זה - אני לא מפחד ממך! אני לא מפחד מ'שומר הפתח' של הגיהנום ושל הגן עדן, אני הולך להשם, אני הולך לבקש מהשם שאני אוכל לחזור.

השם יתברך יעזור שנציית לרבינו, ונרים את השושנה, ואז יהיה לנו חיים טובים ויפים, אמן.

לאחר מכן ראש הישיבה שליט"א שר את הניגון: "שִׁבְתָּ קַדְשֵׁנוּ, מִחֲמַד עֵינֵינוּ, מֵאִיר עֵינֵינוּ, בְּזִכּוֹת רַבֵּנוּ. אֲשֶׁרֵינוּ אֲשֶׁרֵינוּ, מֵה טוֹב חֶלְקֵנוּ, שְׂזַכֵּנוּ לְהִתְקַרֵּב לְרַבֵּנוּ."

ממקום זה ולהעמידו במקום זה, וכן כלם, כי המלך עשה הכל בערמה ובחכמה, באפן שלא יבין שום אדם, עד שיכוא החכם, שיוכל להתבונן לסדרם פראוי. וכן האריה שעומד שם (אצל התפשטות הדרד), צריכין להעמידו כאן, וכן כלם. וצוה לסדר הכל פראוי: לקח השושנה מלמטה ולתחכה למעלה, וכן כל הדברים הנ"ל לסדר כלם בסדר הראוי, כנ"ל, ואז התחילו כלם לנגן נגון הנפלא מאד, ועשו כלם הפעלה הראויה להם ואז נתנו לו המלוכה.

ענה ואמר הן מלך האמת, שנעשה עתה מלך, אל בן השפחה האמת הנ"ל: עתה אני מכין, שאני בן המלך באמת, ואתה בן השפחה באמת!

(גם אלה דברי רבנו, אחר שספר זאת המעשה, ענה ואמר דברים אלה).

בדורות הראשונים, כשהיו מדברים ומשיחים קבלה, היו משיחים בלשון פזה, כי עד רבי שמעון בר-יוחאי, לא היו מדברים קבלה באתגליא, רק רבי שמעון בר-יוחאי גלה קבלה באתגליא; ומקדם, כשהיו חכמים מדברים קבלה, היו מדברים בלשון פזה. כשהניחו הארון על הפרות, התחילו לשורר, והבן.

כי יש חרותי דסיתרא, כשהלבנה מקבלת הדושים מן השמש, וזה בחינת (שמואל-א) בשנושאין הארון אל בית-שמש, ואזי כל החיות נושאי הכפא עושין נגון חדש בחינת (תהלים צו): "מזמור שירו לה' שיר חדש", שיהו השיר, ששרו פרות הפשן. וזה בחינת מטה ושלחן וכפא ומנורה הם תיקוניהא דשכינתא. ובחינת הן, כי אדם הראשון נתגרש מן הן, ושבת אגון עלוהי, כפוכא (עין זהר שמות קלח). ושבת הוא בחינת מלך השלום שלו, בחינת האדם הנ"ל, שהוא מלך, שהיה שלום בימיו, ועל בן עמד עצמו אצל שבת; והשאר לא באר.

(ענה ואמר אחר שספר המעשה הזאת בזו הלשון).

המעשה הזאת היא הפלא גדול, והכל אחד. הבחמות וכו' והכפא וכו' והגן הכל אחד. פעם נקרא (הפחינה המרמזת בהספור) בשם זה, ופעם בשם זה; הכל לפי הענין והפחינה.

והדברים עמקים, נפלאים ונוראים מאד מאד. (גם אלה דברי רבנו), ויש עוד, ואין צריכין לגלות לכם. גם יש עוד מה שהמלך, שהיה בחינת הנ"ל, עשה דבר כנגד החמה, ודבר כנגד הלבנה (הינו שאלו הדברים היו מרמזים על חמה ולבנה), והלבנה היתה אוחזת נר בידה, וכשמגיע היום אזי אין הנר מאיר, כי שרגא בטיהרא וכו', וזהו שאמרה הלילה אל היום: מפני מה, כשאתה בא, אין לי שם (כמכאור לעיל), כי ביום אין מועיל הנר כלל.

פרוש המעשה הוא כמו הכפא, שעשה המלך, כנ"ל, שעקר החכמה שצריכין לידע איך לסדר הדברים. כמו בן מי שבקני בספרים, ולבו שלם יוכל להבין הפרוש, אך צריכין לסדר הדברים היטב, כי פעם נקרא בך, ופעם נקרא בך, וכן בשאר הדברים, הינו בפרוש של המעשה לפעמים נקרא האדם של המעשה הנ"ל בשם זה, ולפעמים בשם אחר, וכן בשאר הדברים. אשרי מי שיופה להבין דברים אלו לאמתתן. ברוך ה' לעולם, אמן ואמן. (כל זה דברי רבנו הקדוש עליו השלום זכר צדיק לברכה).

לחזור להיות עניו

אנחנו רואים פה, שכשמגיעים לעבודת השם האדם צריך להחזיק מעצמו, להיות בטוח בעצמו שהשם שומע כל מילה ומילה שהוא אומר, ושמה עם כל מצוה שהוא עושה. כמובן כשזה מגיע לפגוע בשני, לתת לו מילה רעה, צריך לחזור ולהיות עניו.